

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра германської та романської філології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ О.Б.Жильцов

“24” вересня 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теоретична граматики (французька мова)

напрямок підготовки 6.020303 Філологія. Мова і література (французька)

Гуманітарний інститут

2014 – 2015 рік

Робоча програма Теоретична грамати́ка (французька мова) для студентів 3 курсу,
(назва навчальної дисципліни)
за напрямом підготовки 6.020303 філологія. Мова і література (французька),
галузі знань 0203 гуманітарні науки
2014 року - 19 с.

Розробник: Мельник В.І., доцент кафедри германської та романської філології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри германської та романської філології

Протокол від 11 вересня 2014 року № 2

Завідувач кафедри германської та романської філології

_____ (Буніятова І.Р.)

Схвалено Вченою радою Гуманітарного інституту

Протокол від. “23” вересня 2014 року № 1

Вчений секретар _____ (Т.Л.Видайчук)

КУБГ – 2014р.
Мельник В.І. 2014р.

УДК
ББК

Укладач: Мельник Валентина Іванівна – доцент кафедри германської та романської філології Гуманітарного інституту КУ імені Бориса Грінченка

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Наваренко І.А., доцент кафедри романської філології КНЛУ, кандидат філологічних наук

Єсипович К.П., доцент кафедри романських мов КНЛУ, кандидат філологічних наук

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.	5
Структура програми навчальної дисципліни.	7
I. Опис предмета навчальної дисципліни.	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.	8
III. Програма	9
Змістовий модуль I. Граматичне значення слова.	9
Змістовий модуль II. Теорія частин мови.	9
Змістовий модуль III. Синтаксис як розділ теоретичної граматики: від речення до тексту.	10
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Теоретична граматика (французька мова)».	11
V. Завдання для самостійної роботи .	12
VI. Навчальний проект (Індивідуальна науково-дослідне завдання).	13
VII. Система поточного та підсумкового контролю.	15
VIII. Методи навчання.	16
IX. Методичне забезпечення курсу.	17
Питання до екзамену.	17
Рекомендована література.	18
Основна.	18
Додаткова.	18
Інформаційні ресурси.	19
Адреси бібліотек.	19
Інтернет-ресурси.	19

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму укладено у відповідності до вимог і принципів Болонської декларації і відповідних документів Міністерства освіти і науки України щодо впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу в вищих навчальних закладах III – IV рівнів акредитації.

Мета та завдання навчальної дисципліни. Навчальній дисципліні «Теоретична граматики (французька мова)» належить важлива роль у підготовці викладачів французької мови для середніх і вищих навчальних закладів, адже предмет сприяє розвитку наукового мислення студентів та формуванню у них чіткого уявлення про граматичну будову мови. Для забезпечення міцного засвоєння теоретичних знань виконуються завдання, спрямовані на дослідження функціонування граматичних явищ у конкретному лінгвістичному контексті.

Метою дисципліни є ознайомлення студентів зі станом наукового знання в галузі французької теоретичної граматики, загальними положеннями сучасної граматичної теорії, основами морфологічної і синтаксичної систем французької мови, а також подальше формування у студентів навичок наукового мислення та вмінь аналізу емпіричного матеріалу.

Теоретична граматики ставить такі основні завдання:

- З'ясувати місце теоретичної граматики серед інших мовознавчих наук;
- Ознайомити студентів з традиційними і новітніми методами наукового пошуку у галузі теоретичної граматики;
- Охарактеризувати інструменти теоретичного опису граматичної системи французької мови;
- Скерувати студентів на самостійний пошук релевантних наукових джерел, їх критичний аналіз, та вироблення власного погляду щодо дослідження поставлених проблем;

- збагатити студентів науковою термінологією з курсу «Теоретична граматики французької мови».

- Сформувати у молодих науковців відповідальність та наукову чесність.

У результаті вивчення курсу «Теоретичної граматики французької мови» студенти повинні

Знати:

- Понятійний апарат теоретичної граматики та її місце серед інших лінгвістичних дисциплін;

- Основні морфологічні і синтаксичні категорії французької мови;

- Актуальні напрямки розвитку граматичної теорії французької мови.

Вміти:

- Лінгвістично коректно мислити;

- Узагальнювати інформацію з різних наукових джерел;

- Пояснювати і обґрунтовувати самостійний граматичний аналіз франкомовного матеріалу.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Курс: III	Напрямок, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: V сем. - 3 Змістових модулів: V сем. - 3</p> <p>Загальна кількість годин: V сем. – 108 год. Тижневих годин: 2</p>	<p>Галузь знань: 0203 Гуманітарні науки</p> <p>Напрямок підготовки: 6.020303 Філологія. Мова і література (французька)</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень : “бакалавр”</p>	<p>Обов’язковий.</p> <p>Рік підготовки: 3 Семестр: V Лекції – 14 год. Семінарські заняття: 14 год.</p> <p>Проміжний контроль – V сем. - 4 год.</p> <p>Самостійна робота: V сем. - 36 год. Індивідуальна робота: V сем. - 4 год. Вид контролю: модульна контрольна робота. Екзамен – 36 год.</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<i>Тема</i>	<i>Кількість годин, відведених на:</i>					
	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Проміжний контроль	Підсумковий контроль
V семестр						
Змістовий модуль I.						
<u>Тема № 1.</u> Теоретична грамати́ка як наука, її місце серед інших лінгвістичних дисциплін.	2	2	6	2		
<u>Тема № 2.</u> Одиниці мови. Теорія слова.	2	2	6		2	
Змістовий модуль II. <u>Тема № 1.</u> Поняття граматичної категорії.	2	2	6			
<u>Тема № 2.</u> Теорія частин мови у французькій мові.	2	2	6	2		
Змістовий модуль III. <u>Тема № 1.</u> Фраза і висловлювання. План аналізу фрази.	2	2	6			
<u>Тема № 2.</u> Поняття дискурсу у французькій мові.					2	
<u>Тема № 3.</u> Прагматичні аспекти речення. Мовленнєві акти.	2	2	6			
<i>Разом</i> <i>108</i>	14	14	36	4	4	36
<i>ПМК, екзамен</i>						

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I

Граматичне значення слова

Тема № 1. Теоретична граматики як наука, її місце серед інших лінгвістичних дисциплін. До складу граматики належить морфологія – вчення про будову слів і їх парадигми – і синтаксис – вчення про будову словосполучень і речень. У морфології подається характеристика частин мови і їх граматичних категорій. Типи граматик. Теоретичне і практичне знання граматики та його значення для культури суспільства.

Тема № 2. Слово і морфема. Слово, як мовна величина, є не тільки одиницею лексичного рівня, але одночасно матеріалом для граматичного аналізу, зокрема для встановлення одиниць морфологічного рівня. На рівні граматичної структури, зокрема у сфері морфології, слово виступає як носій цілого комплексу граматичних понять, в тому числі граматичних категорій, граматичних значень і граматичних форм.

Змістовий модуль II

Теорія частин мови

Тема 1. Поняття граматичної категорії. Роль слова в мовленні, його постійний зв'язок з іншими словами. Категорія як родове поняття, що виражає те найзагальніше, яке об'єднує групи явищ, предметів та їх ознак. « Слово містить у собі вказівку на певний зміст, властивий тільки йому одному, і разом з тим вказівку на один або кілька розрядів, що називаються граматичними категоріями, під які зміст цього слова підводиться на рівні із змістом багатьох інших» (О.О. Потебня).

Тема 2. Теорія частин мови у французькій мові. Одним з основних завдань граматичної науки є класифікація мовних фактів. На граматичному рівні лексичний склад мови поділяється на лексико-граматичні класи слів, які

називаються частинами мови. Проблемним є те, які властивості слів треба брати до уваги при розподілі їх за частинами мови. Одні вчені вважали, що слід зважати лише на морфологічні ознаки слова, інші брали до уваги ще й семантичні ознаки, а ще інші використовували весь комплекс семантичних і граматичних ознак.

Змістовий модуль III

Синтаксис як розділ теоретичної граматики: від речення до тексту

Тема 1. Фраза і висловлювання, план аналізу фрази. Фраза як найменша комунікативна одиниця мови (яка співвідноситься з реченням) і водночас найбільша фонетична одиниця у мовленнєвому потоці. Вичленовування фрази за допомогою інтонації та пауз. Комунікативна та емоційна інтонація фрази. Прагматичні змінні висловлювання. Комунікативна структура (актуальне членування) висловлювання. Речення та висловлювання.

Тема 2. Поняття дискурсу. Дискурс як складне комунікативне явище, яке включає не тільки текст, а й соціальний контекст, який створює уявлення про учасників комунікації, процес створення і процес сприйняття повідомлення. Поняття дискурс-аналізу 3. Херіса як методу вивчення руху інформації в дискурсі. Дискурс як когнітивний процес, пов'язаний із творенням мовленнєвої поведінки. Принципи: зрозумілість, інформативність, зацікавленість, всеосяжність, корисність, щирість. Дискурс як комунікативна інтеракція адресанта та адресата.

Тема 3. Прагматичні аспекти речення. Мовленнєві акти. Мовленнєвий акт як мінімальна одиниця нормативної соціомовленнєвої поведінки, яка розглядається у межах прагматичної ситуації. Основні риси мовленнєвого акту: інтенціональність, цілеспрямованість і конвенціональність. Основи теорії мовленнєвого акту Джона Остіна. Розвиток теорії мовленнєвих актів (Джон Серль Г.-П. Грайс, Л. Кербрат-Орешіоні, ДЖ. Ліч, А. Вежбіцька та інші).

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Теоретична граматики французької мови»

V семестр

Разом: 108 год.: лекції – 14 год., семінарські заняття – 14 год., індивідуальна робота - 4 год., самостійна робота – 36 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		Змістовий модуль III		
Назва модуля	Грамаітичне значення слова		Теорія частин мови		Синтаксис як розділ теорграматики		
Теми лекцій та семінарів	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема4	Тема 5	Тема 6	Тема 7
Присутність на лекціях	1	1	1	1	1	1	1
Присутність на семінарах	1	1	1	1	1	1	1
Бали за роботу на лекціях та семінарах	10	10	10	10	10	10	10
Виконання самостійної роботи	5	5	5	5	5	5	5
Проміжний контроль	Модульна контрольна робота (25 балів)			Модульна контрольна робота (25 балів)			
Кількість балів за модулі	169 балів						
ІНДЗ	30 балів						
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)						
Загальна кількість балів	239 балів						

V. Завдання для самостійної роботи

Теми для самостійного опрацювання :

1. Des nuances aspectuelles dans les formes verbales composées. (Видові аспекти складних дієслівних форм).
2. Les oppositions de la catégorie de l'aspect. (Опозиції категорії виду).
3. La fonction polyprédicative des quatre formes impersonnelles du verbe (infinitif, gérondif, participe présent, participe passé). (Поліпредикативна функція чотирьох безособових форм дієслова).
4. La transposition des formes impersonnelles du verbe. (Транспозиція безособових форм дієслова).
5. Les fonction syntaxiques du nom. (Синтаксичні функції іменника).
6. Les fonction syntaxiques des adjectifs. Синтаксичні функції прикметника).
7. La caractéristique grammaticale des pronoms. (Грамматична категорія займенників).
8. Les valeurs et les fonctions grammaticales des adverbes. (Грамматичне значення і функції прислівників).

Список рекомендованої літератури

1. Васильева Н.М., Пицкова Л.П. Французский язык: Теоретическая грамматика: Морфология: Синтаксис: Ускоренный курс: Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. – М.: Высш. шк., 1991 (на франц. яз.). – 299 с.
2. Гак В.Г. Теоретическая грамматика французского языка. – М.: Добросвет, 2000. – 387 с.
3. Benveniste E. Problèmes de la linguistique générale. – P. : Gallimard, 1966. – Т. 1. - 356 p.; 1974. – Т. 2. – 286 p.
4. Popovych M.M. Cours théorique de grammaire française. Morphologie. Чернівці. Вид.-во Букрек, 2010. – 287 с.

Критерії оцінювання самостійної роботи

(Конспект із певної теми)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Виклад теоретичного матеріалу у логічній послідовності.	1 бал
2	Практична частина: підбір вправ (завдань) до певної теми.	1 бал
3	Правильність виконання підібраних вправ (завдань)	1 бал
4	Дотримання правил граматики та орфографії під час підбору та виконання вправ (завдань).	1 бал
5	Логічність та вмотивованість висновків	1 бал
Разом		5 балів

VI. НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЕКТ

(Індивідуальне навчально-дослідне завдання).

Вивчення документів і матеріалів з певної теми. Презентація.

1. Les traits pertinents de l'analitisme français. (Характерні риси аналітизму французької граматики).
2. Les types des catégories grammaticales. (Типи граматичних категорій)
3. Les essences logiques de J. Damourette et E. Pichon. (Граматична теорія «Les essences logiques » Ж. Дамурета і Е. Пішона).
4. Les « espèces de mots » de L. Tesnière. (Теорія «видів слів» Л. Теньєра).
5. Les classes de mots d'A. Sauvageot. (Теорія класів слів А. Соважо).
6. L'inventaire des parties du discours. (Теорії частин мови).
7. L'architecture de la phrase française. (Архітектура французької фрази).
8. Le fonctionnement spécial du signe linguistique. Polysémie et homonymie. (Функціонування лінгвістичного знака. Полісемія і омономія).
9. L'asymétrie des formes linguistiques : approche fonctionnelle. (Асиметрія лінгвістичних форм: функціональний підхід).

Критерії оцінювання ІНДЗ
(презентація)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Структура роботи: стислий виклад матеріалу, максимальна інформативність тексту, чіткий порядок викладу інформації	9 балів
2.	Орфоепічна та орфографічна грамотність.	9 балів
3.	Оптимальний добір графічних зображень (схеми, таблиці, діаграми, тощо).	6 балів
4.	Відповідність змісту презентації її назві	6 балів
Разом		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ
(презентація)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	22-30	Відмінно
Достатній	13-21	Добре
Середній	4-12	Задовільно
Низький	0-3	Незадовільно

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	14	14
2.	Відвідування семінарських (практичних) занять	1	14	14
3.	Виконання самостійного завдання	5	14	70
4.	Робота на семінарських (практичних) заняттях	10	14	140
5.	ІНДЗ	30	2	60
6.	Модульні контрольні роботи	25	2	50
7.	Екзамен	40	1	
	Максимальна кількість балів	348		
	Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів	5,8		

Відповідність підсумкових семестрових рейтингових оцінок у балах оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для досягнення поставленої мети і відповідно до завдань навчальної дисципліни застосовуються такі методи, як словесні (бесіда, пояснення, розповідь, лекція, інструктаж, робота з підручником), наочні (ілюстрування, самостійне спостереження) та практичні (виконання практичних вправ, науково-пошукова робота).

Методи оцінювання

Поточний контроль засвоєння пройденого матеріалу здійснюється шляхом тестування, а також під час усного опитування на семінарських заняттях. Студенти виконують дві модульні контрольні роботи, навчальний проект; підсумковий письмовий (усний) тест, екзамен.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

Матеріали для проведення лекцій та семінарських занять, ілюстративні матеріали.

Питання до екзамену

1. Objet d'étude de la grammaire théorique.
2. Le lien de la grammaire théorique avec les autres branches de la linguistique.
3. Le problème de l'identité du mot.
4. Le problème des limites du mot.
5. La différence entre le sens lexical du mot et la valeur grammaticale du mot.
6. Quels types de formes grammaticales existe-t-il en français.
7. Les traits pertinents de l'analitisme français.
8. L'asymétrie des rapports entre les valeurs et les formes grammaticales d'une catégorie.
9. La valeur grammaticale.
10. La forme grammaticale.
11. Les types de catégories grammaticales.
12. Les types de morphèmes grammaticaux.
13. La notion de la catégorie grammaticale.
14. De la réalité linguistique du mot.
15. Origines et développement de la théorie des parties du discours.
16. Les critères de l'identification des parties du discours.
17. Les critères sémantiques de l'identification des parties du discours.
18. Les critères morphologiques de l'identification des parties du discours.
19. Les critères syntaxiques de l'identification des parties du discours.
20. Les essences logiques de J. Damourette et E. Pichon.
21. Les « espèces de mots » de L. Tesnière.
22. L'inventaire des parties du discours.
23. La phrase et l'énoncé.
24. La phrase comme unité communicative de la langue.

25. La phrase et la syntaxe.
26. L'ordre des mots : l'ordre intrasyntagmatique.
27. L'architecture de la phrase.
28. La pragmatique : objet d'étude.
29. Les actes de langage.
30. Les compétences des sujets parlants (d'après C. Kerbrat-Orecchioni)
31. La parole et l'action.

Література

Основна:

1. Васильева Н.М., Пицкова Л.П. Французский язык: Теоретическая грамматика: Морфология: Синтаксис: Ускоренный курс: Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. – М.: Высш. шк., 1991 (на франц. яз.). – 299 с.
2. Гак В.Г. Теоретическая грамматика французского языка. – М.: Добросвет, 2000. – 387 с.
3. Benveniste E. Problèmes de la linguistique générale. – P. : Gallimard, 1966. – Т. 1. - 356 p.; 1974. – Т. 2. – 286 p.
4. Grevisse M. Précis de grammaire française. – P. : Duculot, 1990. – 291 p.
5. Popovych M.M. Cours théorique de grammaire française. Morphologie. Чернівці. Вид.-во Букрек, 2010. – 287 с.

Додаткова:

1. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка. – М. : Наука, 1955, - 594 с.
2. Блох М.Я. Теоретические основы грамматики. – М.: Высшая школа, 2003, - 248 с.
3. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. – Полтава: Довкілля – К, 2008, - 348 с.
4. Grevisse M. Précis de grammaire française. – P. : Duculot, 1990. – 291 p.

5. Popovych M.M. Cours théorique de grammaire française. Morphologie. Чернівці Вид.-во Букрек, 2010. – 287 с.
6. Petiot G. Grammaire et linguistique. – P. : Armand Colin, 2000. – 176 p.

Інформаційні ресурси:

1. Bibliothèque Nationale de France : [http:// gallica.bnf.fr/](http://gallica.bnf.fr/)
2. Dictionnaire de linguistique et des sciences du langage (sous la direction de J. Dubois). – P. :Larousse, 1994, - 985 p.
3. Revues scientifiques : <http://www.persee.fr/>
4. Журнал “Іноземні мови”, Київ, “Ленвіт”.

Адреси бібліотек

1. Французький культурний центр, вул. Гончара, 84.
2. Публічна бібліотека ім. Лесі Українки, бульвар Давидова, 2/7.
3. Національна Парламентська бібліотека, Голосіївський проспект, 84.

Інтернет-ресурси:

- [http: // www.Perun.com.ua](http://www.Perun.com.ua)
- [http: // www.France.infonie.fr](http://www.France.infonie.fr)
- [http: // www.Luzsa.info/](http://www.Luzsa.info/)
- [http: // www.diwa.info/](http://www.diwa.info/)
- [http: // www.SAHARA.htme](http://www.SAHARA.htme)